

## BOEKBESPREKING

Cloër, P., C Meier-Brook & O.Ostermann, 1992. Süßwassermollusken. Ein Bestimmungsschlüssel für die Bundesrepublik Deutschland. 10. Erweiterte Ausgabe, 112 blz. Uitgever: Deutscher Jugendbund für Naturbeobachtung, Justus-Strandes-Weg 14, 2000 Hamburg 62.

In 1979 verscheen de eerste druk in een oplage van 1000 exemplaren. De oplage van de tiende druk is 2000. In de twaalf jaren van zijn bestaan zijn van dit boekje meer dan tienduizend exemplaren verspreid. De belangstelling voor het onderwerp is kennelijk groeiende.

Van elk der 92 in Duitsland levende soorten wordt een goed gereproduceerde foto gegeven, alsmede een beknopte beschrijving, gevolgd door oecologische en verspreidingsgegevens. Nieuw in de tiende uitgave zijn kleine globale verspreidingskaarten van alle soorten. Bepaald beangstigend is, dat de helft van het aantal recente soorten ook genoemd wordt in de paragraaf over bedreigde soorten. Houden de schrijvers wel voldoende rekening met de dynamiek in de verspreiding van bijvoorbeeld *Pisidium*-soorten onder meer onder de invloed van klimaatschommelingen?

Behalve de twee ook in Nederland levende *Viviparus*-soorten worden als immigranten genoemd *V. ater* (Christofori & Jan) en *V. acerosus* (Bourguignat). De ons vertrouwde naam *Potamopyrgus jenkinsi* heeft het veld moeten ruimen voor *P. antipodarum* (Gray, 1940). Naast *Stagnicola glaber* (Müller) en *S. palustris* (Müller) wordt *S. corfus* (Gmelin, 1791) onderscheiden. *Corbicula fluminalis* (Müller) is in Duitsland tot nu toe alleen uit de monding van de Wezer bekend; *C. fluminea* (Müller) bewoont in Duitsland de Rijn van Basel tot de Nederlandse grens, alsmede de bij-rivieren Main en Neckar. De vraag rijst: is het uitzonderlijke verschijnsel van gelijktijdige immigratie van twee verwante soorten niet een aanleiding het soortbegrip in dit variabele genus nog eens kritisch onder de loupe te nemen? Met de *Sphaeriidae* is iets bijzonders aan de hand. De fotografische afbeeldingen zijn goed. Met de lijntekeningen is echter iets vreemds gebeurd. De drie bladzijden met omtrek- en slotafbeeldingen zijn (sind de zesde druk in 1987) overgenomen uit Janssen & De Vogel, Zoetwatermollusken van Nederland (NJV, 1965). Echter is op bladzijde 76 de lengte van alle schelpjes toegenomen ten opzichte van de hoogte! De verhouding L:H van bijvoorbeeld *Pisidium amnicum* is in de zesde druk 1.37, in de tiende druk 1.55. De afbeeldingen zijn dus in de lengte uitgerekt. Op blz. 75 daarentegen is het de convexiteit die is toegenomen. Van *P. obtusale forma lapponica* is L:H in de zesde druk 63, in de tiende druk 69, een bij deze soort nog nooit waargenomen convexiteit! Over deze typografische afwijkingen zal de drukker ("Creative printing" te Hamburg) ons misschien meer kunnen vertellen. Overigens en prettig boekje, dat ook in de boekenkast van iedere malacoloog in Nederland thuishoort.

J.G.J. Kuiper